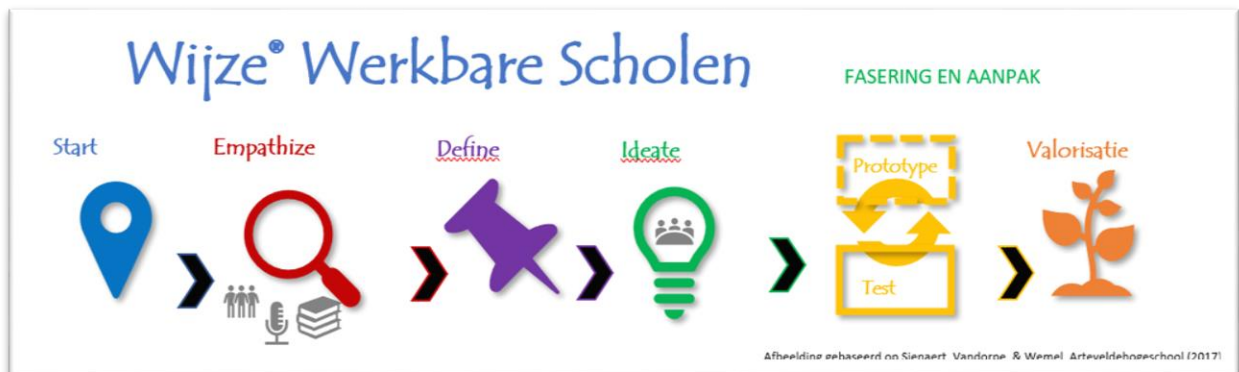

Blog van het onderzoek Wijze® Werkbare Scholen

In deze verzameling van blogberichten kan je lezen op welke manier het onderzoeks- en ontwikkelingsproces is verlopen in verschillende stappen. Je kan lezen van het eindpunt tot het startpunt, van boven naar onder.

Of ... hoe we op een wijze en werkbare manier als onderzoeksteam tot een zinvol resultaat kwamen volgens de principes van ontwerponderzoek (design research). Een proces met zoeken & vinden, in een mooi evenwicht en met veel geëngageerde betrokkenheid van het onderwijswerkveld.

Of ... hoe we niet wisten waar we zouden eindigen maar het onderzoeksproces & de samenwerking ons de richting en het resultaat gaf.

Mieke Meirsschaut, Ine Hostyn & Linda Naert.

April 2021 – juni 2021

De periode van een wijze afronding

- De laatste testfase is afgerond, de Wijzer wordt afgewerkt: van prototype naar een finaal ontwerp.
- Nog meer afronding: onderbouwde beleidsaanbevelingen en een onderzoeksrapport over de ontwikkeling van de Wijzer.
- Intussen verspreiden we de inzichten van het beschrijvend onderzoek volop via verschillende praktijkartikels en een internationaal congres. Fijn dat het leeft!
- We ronden af met dank voor de wijze & inspirerende samenwerkingen, en met het verlangen dat werkbare veranderingen voor veel scholen en onderwijsprofessionals geen geheimen meer kennen. De Wijze® voor Werkbare Scholen in Verandering is klaar om de onderwijswereld binnen te vliegen!

Oktober 2020 - maart 2021

De periode van ont-wikkeling en afwerking

- Omwille van de Covid-19-pandemie geven we schoolteams langer de tijd om aan de slag te gaan met de Wijze(r) Werkbare Scholen in Verandering. Hun feedback is essentieel om een finaal ontwerp te maken.
- Drie kennisclips worden getest en gefinetuned. We kunnen niet wachten om met de kennisclips zoveel mogelijk onderwijsprofessionals op een krachtige manier te laten kennismaken met wijzer en werkbaar veranderen.

September 2020

De maand van richting de onderwijswereld

- We krijgen de kans om de conclusies uit het onderzoek te delen in enkele interviews en gespreksgroepen. We sturen de kennis en inzichten richting het onderwijsveld.
- We doen een oproep om de kennisclips afzonderlijk te testen op hun bruikbaarheid, inzichtelijkheid en aantrekkelijkheid. We sturen de kennisclips richting onderwijsmedewerkers.
- We starten de laatste testperiode. We sturen het vierde ontwerp van de Wijze(r) richting leerkrachten richting onderwijsteams.

Juli & augustus 2020

De maanden van een laatste testontwerp

- De feedback van de derde testperiode is waardevol. Vanuit de analyse slagen we er in om verschillende schakels die nog los waren met elkaar te verbinden.

- De bijstellingen zijn klein in omvang, maar groot omdat ze stuk voor stuk een meerwaarde bieden om een meer bruikbare Wijze(r) te ontwikkelen.
- Het vierde testontwerp van de Wijze(r) is een feit.

Juni 2020

De maand van een kleine, zinvolle derde testperiode

- We supporteren voor alle schoolteams die nu samen met hun leerlingen en cursisten het schooljaar, na een intense Corona-crisistijd, in schoonheid afsluiten!
- Acht onderwijsteams gaan in deze periode met elkaar in gesprek over werkbaar veranderen geleid door prototype 3 van onze Wijze(r). Kennisclips, werkbaarheidsbarometers, wijze balansen, ... worden uitgetest. Werkbaar veranderen krijgt betekenis in deze teams.
- We luisteren naar de ervaringen van de testteams en krijgen zinvolle feedback. Dit maakt het mogelijk om een vierde ontwerpversie van de Wijze(r) Werkbare Scholen in Verandering te maken.
- We plannen een belangrijke, laatste testfase in het najaar van 2020 met input van onderwijsprofessionals in veel verschillende schoolcontexten.

Mei 2020

De maand van waardevolle mogelijkheden creëren

- We verwerken de feedback van de tweede testperiode in een derde prototype van de Wijzer voor Werkbare Scholen in Verandering.
- We zetten volop in op het maken van kennisclips die belangrijke informatie en inzichten rond werkbaar veranderen vlot helpen delen, en het mogelijk maken om de beperkte tijd voor live overleg krachtig te gebruiken.
- We nodigen scholen uit om vrijblijvend te overwegen of ze in de komende tijd de Wijzer kunnen inzetten om in een periode van onduidelijkheid, onzekerheid, flexibiliteit, creativiteit, werkdruk, zorg voor jezelf en collega's, ... samen met het team de werkbaarheid te bespreken.
- De stuurgroep denkt met ons mee over de mogelijkheden en uitdagingen.

April 2020

De maand van twijfel en zoeken

- Om alles zelf goed te overzien, maken we een rapport waarin de ideate- en testfase in detail wordt beschreven tot op het moment van de uitbraak van de pandemie. We inventariseren de huidige stand van zaken, met de reeds doorlopen onderzoeksactiviteiten en sterktes maar documenteren ook de resterende noden om de Wijzer te kunnen valideren in samenwerking met het onderwijs werkveld.
- Positieve feedback van onze testscholen die in de 2e testperiode toch met de Wijzer aan de slag gingen, gesprekken met stakeholders en veel dialoog met de onderzoekers leiden beetje bij beetje tot het inzicht dat ook in deze tijden van plotse verandering de aandacht voor werkbaar werk een zinvolle waarde kan hebben.
- De Covid-19 periode leert ons zelfs belangrijke lessen: de onschatbare waarde van live overleg in team, maar ook de zorgzaamheid om de beperkte tijd voor live overleg in schoolteams ten volle te benutten door gericht ook informatie vooraf te delen.
- We leggen de eerste puzzelstukken van een nieuw plan.

Maart 2020

De maand van een plotse en noodzakelijke pauze

- Kort na het moment waarop we het tweede prototype van ons instrument hebben uitgestuurd, duwt de Covid-19 pandemie een grote pauzeknop in.
- Gezondheid gaat nu voor, en tijd om alles te herorganiseren is nu prioritair voor alle onderwijsprofessionals.
- Vol bewondering voor wat scholen presteren in de plotse overgang naar afstandsonderwijs, aanloopteren en veilig onderwijs terug op school, zoeken we uit op welke manier we dit onderzoek hierin een verantwoorde en haalbare plaats kunnen geven.

Februari 2020

De maand van dankbare feedback richting tweede ontwerp

- We zijn DANKBAAR voor de constructieve en eerlijke feedback van de verschillende testers. Hun kritisch en waarderend oog geeft ons inzicht in wat zeker te behouden is en waar nog kansen tot verbetering liggen om een schoolteam rond werkbaar veranderen te laten denken, spreken en groeien.
- DOORDENKEN is de uitdaging waar we met plezier onze schouders onder zetten. Hoe maken we onze Wijze(r) nog toegankelijker en relevanter? We analyseren de feedback en ontwikkelen verder op basis van de extra data bij de ontwerpprincipes.
- Met hetzelfde DNA maken we een tweede ontwerp van onze Wijze(r) Werkbare Scholen in Verandering. Fijn om deze de wereld in te sturen!

Januari 2020

De maand van 'testen en analyse' hand in hand

- Ontwerpen en analyseren gaan hand in hand.
- Het eerste ontwerp van de Wijze(r) voor Werkbare Scholen in Verandering wordt uitgetest door onderwijsprofessionals en -experts.
- Tegelijk doen we een verdiepende analyse van de data uit het beschrijvend onderzoek. Wat leren we als we bijkomende literatuur, de antwoorden van de 73 respondenten op de vragenlijst en de deelname van 10 scholen en 124 onderwijsprofessionals in de case study samenleggen? Ons verbeterd probleembegrip staat nu op scherp!
- Het is benieuwd uitkijken naar wat we leren voor het verder ontwerp.

December 2019

De maand van het brainstormen en ontwerpen

- We gaan op ontwerppad met veel materiaal in de aanslag: de inzichten uit de eerste onderzoeksfase en de daaruit voortvloeiende ontwerpprincipes, onze kennis uit de literatuur, het verbeterd probleembegrip ... en onze goesting om er samen in te vliegen en er iets van te maken.
- We stellen vast dat het niet zomaar hapklaar tot een ondersteunend instrumentarium leidt.
- We nemen dus de ingang van veel overleg, nadenken, tekenen, discussiëren, terug herdenken, laten rijpen en proberen.
- En ... eureka ... we eindigen 2019 toch met een eerste prototype van onze tool 'wijs en werkbaar veranderen'.
- Laat een wijs en werkbaar 2020 maar komen!

November 2019

De maand van het integreren

- We integreren de resultaten van het verkennend vragenlijst onderzoek en de verdiepende case study in zijn geheel.
- We verwerken de geïntegreerde inzichten in link met de ideeën voor het ondersteunend instrumentarium. Een set van ontwerpprincipes is de output.
- We bereiden de testfase van het WWS instrumentarium voor en maken een gedetailleerde planning om het small, medium en large engagement van onze testers te integreren.
- Het integreren vraagt denktijd, het rapporteren vraagt schrijftijd. En het overleg tussen de onderzoekers is de kers op de taart in functie van afwerking!

Oktober 2019

De maand van nadenken over principes voor het Wijzer ontwerp

- We springen naar onze volgende onderzoeksfase!
- We organiseren vier focusgroepen met een diverse en rijke groep deelnemers: coaches van veranderingsprocessen, pedagogisch begeleiders, onderwijsexperten, directies, zorgcoördinatoren, leerkrachten, onderzoekers, ...
- We presenteren de resultaten van de eerste onderzoeksfase en het verbeterd probleembegrip.
- We gaan in gesprek met een gepaste methodiek om vindingrijke, frisse en inventieve ideeën te laten ontstaan. We denken breed en eng - ver en dichtbij - gek en realistisch.
- Het resultaat? Veel input voor het eerste ontwerp van de [Wijze\(r\) Werkbare Scholen](#) om de aandacht voor werkbaar werk tijdens veranderingsprocessen te ondersteunen.

September 2019

De maand van 'samenvoegen tot een beter probleembegrip'

- We werken de case studies af en analyseren alle data aan de hand van onze codestructuur. Leve Nvivo!
- Het is zelf even flirten met de grens van werkbaar werk om alle informatie van de tien scholen en de 124 respondenten te verwerken. Maar leve onze teamspirit waarin we elkaar positief aansturen en steunen, en elkaar uitdagen en erkennen!
- We ronden het analysewerk af met het formuleren van een verbeterd probleembegrip. We begrijpen de uitdaging van werkbaar werk in veranderingsprocessen nu goed vanuit de stem van de onderwijsprofessionals en schoolorganisaties zelf. Leve het inzicht als opstap naar het vervolg!
- We gaan in overleg met kritische vrienden over onze resultaten. Leve de uitdaging om onze inzichten nog scherper te formuleren!

Juli & augustus 2019

Twee maanden van 'uitproberen, indelen en sorteren'

- We (her)beluisteren de gesprekken op de scholen en zoeken naar een manier om de vele boeiende informatie te ordenen.
- Het is een periode van experimenteren met verschillende indelingen. Vele uren van overleg en reflectie (onze kladblaadjes doen overuren :-) en enkele aha-momenten volgen elkaar op.
- De zomervakantie doet deugd, en is een belangrijke pauze om daarna ons eigen codeerwerk kritisch te bekijken.
- Eind augustus komen we dan tot een finale indeling om de informatie uit de case studies te ordenen en analyseren. De nog lopende case studies worden onmiddellijk op deze manier verwerkt.

Juni 2019

De maand van 'reflectie en inzichten uit de gesprekken'

- Er staan nog meer cases en onderzoeksdagen op ons onderzoeksmenu. Onze honger naar informatie wordt gestild door veel boeiende gesprekken.
- We werken aan een grondige verslaggeving en verwerking van de gesprekken, en reflecteren tussenin met de onderzoekers onder elkaar en met een klankbordgroep. Van hieruit worden de grote lijnen en codestructuren, in relatie tot onze onderzoeksvragen, helder.
- We krijgen vanuit de intense contacten op de scholen al zin om te starten met het ontwerp van onze 'wijzer' werkbare scholen. We blikken dan ook met plezier vooruit naar het tweede onderzoeksjaar en verspreiden een oproep voor deelname. Fijne eerste reacties doen deugd.

Mei 2019

De maand van 'open deuren en open gesprekken'

- We trekken Vlaanderen rond en krijgen een warme welkom op verschillende scholen. De deur staat voor ons open!
- We verblijven een dag op elke school en ontmoeten er verschillende mensen - individueel of in groep - die ons oprecht hun verhaal vertellen. We zoomen in op verandering en werkbaar werk, in een open sfeer!
- Op elke school sluiten we af met een deelmoment waar we een eerste indruk voorleggen aan het ganse team. Welke informatie hebben we gehoord over processen, positieve krachten, kansen, creatieve ideeën, ...? We houden als onderzoekers alle informatie nauwkeurig bij.

April 2019

De maand van 'nog meer verkenning en gesprek'

- We contacteren vijf bijkomende scholen voor de case studie en plannen ook met hen een verkennend gesprek. Onze nieuwsgierigheid blijft zegevieren!
- We printen, lamineren, verzamelen, ordenen, ... en maken al het materiaal klaar voor onze onderzoeksdagen: klaar voor de start!
- En ja, onze eerste onderzoeksdag is een feit. We vertoeven een ganse dag op de school voor individuele gesprekken en focusgesprekken met leerkrachten, directie, medewerkers die een ondersteunende rol opnemen, ... De dag is intens maar uiterst boeiend. We kijken uit naar meer!

Maart 2019

De maand van 'nieuwsgierige verkenning'

- We contacteren de eerste vijf scholen voor de case studie en zijn erg blij met hun bereidwilligheid. We gaan langs voor verkennende gesprekken: om hun veranderingsproces goed te begrijpen en de onderzoeksdag op de scholen concreet vorm te geven.
- We testen onze focusgroep en individuele interviews uit met bereidwillige collega's die zelf in een veranderingsproces betrokken zijn in hun opleiding. Op basis van deze ervaringen zetten we onze methodologie voor de case studies als geheel op punt.
- We werken ons rapport van het vragenlijstonderzoek af op basis van feedback van de stuurgroep. De deelnemers van de vragenlijst krijgen een geïndividualiseerde terugkoppeling en een grote dank je wel!

Februari 2019

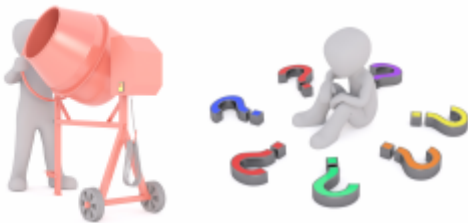
De maand van 'klaar voor de case study start'

- We bereiden ons voor op de volgende fase van ons onderzoek: verdiepende case studies op scholen.
- Aan de hand van enkele criteria (bijv. onderwijsniveau, grootte van de school, aard van de veranderingsprocessen, ...) selecteren we 10 diverse scholen uit de vragenlijst.
- We staan meteen te trappelen om in gesprek te gaan met deze scholen. Maar we nemen eerst de tijd om onze nieuwsgierigheid om te zetten in gespreksleidraden voor de individuele interviews en de gesprekken in groep. We denken na welke vragen de 'nagel op de kop' zijn om een verdiepend inzicht in veranderingsprocessen en werkbaar werk te verkrijgen.
- We bekijken onze methodologie als geheel. Op basis daarvan maken we een onderzoeksmenu om scholen te informeren en samen met hen een plan op te stellen. Volgende maand gaan we op verkenning in de scholen. We kijken er naar uit!

Januari 2019

De maand van de analyse en het begrijpen!

- We sluiten de vragenlijst af en brengen alle antwoorden samen. We mixen ze als het ware door onze "onderzoeksmolen".
- De antwoorden op de gesloten vragen verwerken we kwantitatief in Excel. We maken een grafiek en een beschrijvende samenvatting van het aantal antwoorden per vraag. *Wie nam het initiatief voor het veranderingsproces? Welke randvoorwaarden waren wel of niet aanwezig tijdens het veranderingsproces? ...*
- De antwoorden op de open vragen verwerken we kwalitatief in NVivo. We geven een betekenisvolle indeling en beschrijving van de aard van de antwoorden per vraag. *Welk doel had het veranderingsproces? Wat waren belangrijke mijlpalen? Waren er gevolgen die wegen op het werk als onderwijsprofessional? ...*
- We overschouwen de analyse van de vragenlijst. We leggen linken met onze onderzoeksvragen en belangrijke bronnen.

December 2018

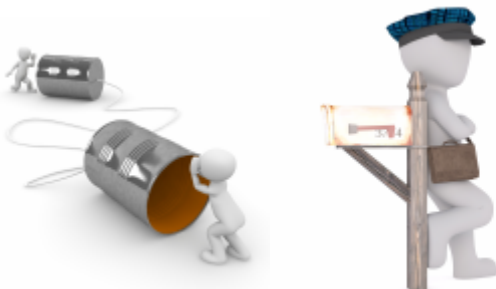
De maand van een eerste keer halt houden!

- We zijn blij met de grote respons op de vragenlijst en de interessante verhalen die we binnen krijgen! We doen nog enkele gerichte acties om nog scholen te bereiken.
- We duwen even op de pauzeknop in het lezen: welke inzichten filteren we uit de literatuur, welke grote kaders kunnen we verder gebruiken, hoe kunnen we verschillende concepten met elkaar verbinden? Na het vele leeswerk: welkom eerste structuur!
- We sluiten 2018 af met een eerste gevoel van voldoening: het project staat op de rails. We kijken uit naar 2019: om diepgaand met scholen in gesprek te gaan en informatie te verzamelen bij diverse betrokkenen!

November 2018

De maand van de vragenlijst!

- We werken onze vragenlijst af na feedback van de stuurgroep. Wat een werk met voldoening!
- We maken een matrix met verschillende parameters (bijv. ligging, koepel, onderwijsniveau, ...) om zo via gerichte kanalen verschillende scholen te kunnen bereiken.
- De scholen krijgen post van ons: we verspreiden onze digitale vragenlijst via allerlei kanalen. Dank voor de samenwerking met verschillende partners.
- Hoera! De eerste antwoorden komen binnen. Wat geeft dit een boost!
- Intussen lezen we verder en maken we een eerste schema met codes & trefwoorden om de literatuur 'vondsten' te ordenen.

Oktober 2018

De maand van 'twijfel, zoeken & overleg'!

- We twijfelen en zoeken: wat zal de meerwaarde van ons onderzoek zijn? Wat is er (nog) nodig? ...
- We gaan op zoek en laden ons vol met interessante literatuur over processen van schoolontwikkeling. Wat is er veel geschreven over dit topic!
- We maken een eerste versie van de vragenlijst. Dank aan onze testpersonen juffen L. en N., oud-directrice R., directeur J., collega's M. en S. voor de zinvolle feedback!
- We overleggen met collega's, experten in de sector en onze stuurgroep. Overleg geeft inzicht en nog meer twijfel: een ideale combinatie voor onderzoek!

September 2018

De maand van 'startklaar'!

- Met z'n drieën staan we klaar voor een boeiend onderzoeksavontuur.
- We oriënteren ons in de huidige processen van schoolverandering. We kennen ons startpunt maar weten nog niet waar we zullen eindigen. Wat spannend!
- Onze onderzoeksvragen zijn onze leidraad. We maken onze doelen, aanpak en methode nog eens helder voor onszelf en voor belangrijke partners. Hier gaan we!